

PARTS:

Apel·lant : Sr. MP

Procurador : Sra. ECC

Advocat : Sra. JOO

Apel·lat : A, SL

Procurador : Sra. HDB

Advocat : Sr. DSB

SENTÈNCIA 136-2020

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President : Sr. ALBERT ANDRÉS PEREIRA

Magistrats: Sr. VINCENT ANIÈRE

Sr. CARLES CRUZ MORATONES

Andorra la Vella, el 30 de novembre del 2020.

En nom del Poble Andorrà.-

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions més amunt referenciades.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent el magistrat **Sr. ALBERT ANDRÉS PEREIRA**, el qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

Primer.- Per sentència de data 9 de setembre del 2019, el Tribunal Unipersonal del Batlles dictà la següent decisió:

“PRIMER.- Estimar parcialment la demanda formulada per part de la societat A SL contra el Sr. MP.

SEGON.- Condemnar al Sr. MP a satisfer a l'agent 5.508,04€, quantitat augmentada amb els interessos legals meritats a partir del 7 de març del 2008 i fins a la seva total liquidació.

TERCER.- No efectuar una especial condemna en costes.”

Segon.- Contra l'esmentada resolució la representació processal del Sr. MP interposa recurs d'apel·lació.

En data 9 de desembre del 2019, la representació processal del Sr. MP presenta el seu escrit de conclusions, i en virtut dels arguments que s'hi exposen demana amb caràcter principal la revocació de la sentència d'instància i l'estimació de l'excepció de manca de legitimació activa de la societat A SL. De manera subsidiària demana que s'examini la pertinença de les restants excepcions plantejades en el seu escrit de contesta a la demanda, més subsidiàriament sol·licita que es desestimi la demanda en quant al fons de la qüestió litigiosa i encara més subsidiàriament que es procedeixi a confirmar la sentència recorreguda, i en qualsevol dels casos sol·licita la imposició de les costes processals d'ambdues instàncies inclosos honoraris d'advocat i procurador i de totes aquelles despeses que portin causa de la tramitació a la societat A SL.

Tercer.- En data 8 de gener del 2020, la representació processal de la societat A SL presenta el seu escrit de contesta a les conclusions, i sol·licita que es confirmi la sentència recorreguda i s'imposin les costes d'aquesta alçada a la part apel·lant, incloent les despeses d'advocat i procurador.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- Els fets que es troben en la base del present litigi es poden concretar, de forma succinta, en que el demandat i avui apel·lant, Sr. MP, va encarregar a l'establiment B, del qual és titular l'entitat C SL, diversos treballs de reforma d'un apartament del primer. Aquesta darrera entitat va subcontractar la realització d'alguns d'aquests treballs amb diversos industrials, un dels quals va ser la D, el titular de la qual és la part agent d'aquest procés, avui apel·lada, l'entitat A SL.

En la demanda inicial, A SL reclama al comitent Sr. MP la quantitat de 11.102,36 €, més els interessos legals, import que considera que va quedar pendent de pagament de la factura núm. 5644, de 19 de juliol de 2005, comprensiva dels treballs duts a terme per la D.

La sentència del Tribunal unipersonal del Batlle ha estimat parcialment la demanda, condemnant el demandat a satisfer la quantitat de 5.508,04 €, més els interessos legals. En base a l'informe pericial que consta en les actuacions, aquesta sentència considera que els treballs facturats es corresponen amb els que efectivament es van realitzar, però dedueix l'import de 5.594,32 €, pels repassos i reparacions que són necessaris per corregir les deficiències que s'observen en les instal·lacions dutes a terme per l'agent.

La representació del defenent es mostra disconforme amb aquesta resolució i interposa el corresponent recurs d'apel·lació, el qual es fonamenta, en substància, en les següents al·legacions: a) existeix una manca de legitimació activa de l'agent, i el pronunciament sobre el particular contradiu el sentit d'anteriors sentències sobre la mateixa matèria; b) reproduïx les altres excepcions al·legades en la instància; c) l'import de les reparacions que era necessari realitzar és superior al que assenyala la sentència apel·lada; i d) no procedeix la meritació d'interessos legals, en tractar-se d'una quantitat il·líquida.

Segon.- Respecte de la primera de les qüestions litigioses, la sentència apel·lada ha conclòs que no existia una relació contractual entre agent i demandat, ja que el Sr. MP va encarregar els treballs de reforma de l'immoble a B, i va ser aquesta darrera qui va subcontractar els diversos industrials que van intervenir en les obres. Atès que aquest pronunciament ha estat consentit per la part agent, la qüestió queda circumscrita a determinar si el subcontractista disposava d'acció directa contra el comitent i, en conseqüència, si aquell ostenta la necessària legitimació activa per formular la demanda.

Com afirma la sentència d'aquesta Sala de 18 de juny de 2009 (TSJC195/08):

“En qualsevol cas, si l'agent no va cobrar de la societat que el va subcontractar els treballs efectuats i el propietari de l'habitatge no va pagar l'import d'aquests treballs a “A.” amb qui havia contractat, l'agent està legitimat per reclamar al defenent l'import que li sigui degut per aquest concepte en virtut de la denominada acció directa.

L'acció directa faculta a la persona física o jurídica subcontractada per tal que es dirigeixi contra el comitent per exigir-li el compliment de les obligacions que aquest va assumir amb el subcontractant, igual que la persona que contracta amb un altre la realització de determinades prestacions pot dirigir-se contra el subcontractat per aquesta per tal d'exigir-li el compliment de les que va assumir en front del subcontractant, sempre que el comitent no hagi complert amb les

seves obligacions en el primer cas o el subcontractat les hagi incomplert en el segon.

Com posa de relleu la Sentència d'aquesta Sala de 13 de març del 1997, i reitera la de 21 d'octubre del 1999, aquesta acció no és més que una modalitat de l'exercici de la actio in rem verso que regula amb caràcter general el Codi 4,26,12 i que recull l'ordenament andorrà per tal d'impedir per raons d'equitat que es porti el principi de relativitat dels contractes fins al punt de permetre que es produeixi un empobriment de qui ha complert les seves obligacions amb l'enriquiment subsegüent de qui no ho ha fet".

Aquesta acció descansa, doncs, en l'existència d'un enriquiment injust del comitent. Sobre aquesta figura, la sentència d'aquesta Sala de 28 d'abril de 2016 (TSJC-222/2015) ha declarat que:

"Aquesta classe d'enriquiment (que forma part de la nostra cultura jurídica i recollit en el nostre Dret històric per està previst en el Digest, i que ha estat reconegut com a font d'obligacions per la Jurisprudència que ha aplicat les regles clàssiques -"nemo debet lucrari ex alieno damno" (ningú ha d'obtenir lucre del dany aliè, D. 4,3,28), "Nam hoc natura aequum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletioem" (perquè es equitatiu naturalment que ningú es faci més ric amb perjudici d'altre, D. 12,6,14)- és aquella figura que és contrària a la equitat, que no té una justa causa objectiva. És a dir, aquell enriquiment que no té cap mena de justificació per comportar un augment de patrimoni a una part i la correlativa disminució o empobriment de l'altra part, sense que aquesta hagi de suportar-lo per no haver-hi cap causa legal que l'obligui a fer-ho.

Cal que es produeixi un increment patrimonial d'una persona, que pot ésser un augment patrimonial o bé una manca de disminució del mateix i el correlatiu empobriment patrimonial d'una altra; que existeixi una relació o nexa causal entre l'empobriment i l'enriquiment i que no existeixi causa que motivi l'empobriment patrimonial produït. La institució de l'enriquiment injust que troba el seu origen en las "condictiones" del dret romà i, fonamentalment, en la condictio sine causa.(STSJC 22-4-04 número 2171)".

Tercer.- Per tal d'establir si l'agent podia exercir l'acció directa contra el comitent, resulta necessari determinar, en primer lloc, si aquell va realitzar les obres litigioses, cosa que en realitat no es discuteix, encara que sí és objecte de debat l'existència o no de defectes en les mateixes. En segon lloc, s'ha d'establir si el comitent va abonar l'import d'aquestes obres al contractista B, ja que, només en el cas d'arribar en aquest punt a una conclusió negativa es podria parlar d'un enriquiment injust del comitent. Ara bé, si el titular de l'immoble va satisfer el preu dels treballs de reforma al contractista, el subcontractista només podria dirigir la seva reclamació contra aquest darrer, i no contra el comitent, per l'absència dels requisits necessaris per a l'exercici de l'acció directa i, en particular, perquè no cabria apreciar un enriquiment injust del propietari de l'obra.

El recurrent afirma que aquesta qüestió ja ha estat resolta en les sentències d'aquesta Sala de 18 de juny de 2009 (TSJC-195/08) i 20 de juliol de 2017 (TSJC-8/17), que van examinar les reclamacions plantejades per altres industrials que també havien estat subcontractats en la mateixa obra, i que es van desestimar en considerar que aquests ja havien cobrat del contractista B l'import dels treballs que havien realitzat. Ara bé, aquestes sentències van resoldre en base a la concreta situació que es plantejava en cadascun d'aquells litigis, i no prejutgen de cap manera si l'actual subcontractista va percebre o no del contractista principal el preu que corresponia a les obres que li havien estat encomanades. En conseqüència, procedeix desestimar les al·legacions que formula l'apel·lant sobre la cosa jutjada i el dret a la jurisdicció, ja que es tracta de dilucidar en aquest procés sobre una situació diferent a les anteriors i, en conseqüència, no existeix entre elles ni la identitat subjectiva ni l'objectiva que pugui justificar l'aplicació de la cosa jutjada.

Quart.- La sentència apel·lada ha fet una anàlisi correcta de la documentació que consta en les actuacions. La factura núm. 5644 que reclama l'agent (folis 523 a 527) importa la quantitat de 18.591,34 €, dels quals el defenent va abonar de forma directa al primer 7.488,98 €,

mitjançant xec bancari, de manera que en resulta un ròssec de 11.102,36€, que no consta que s'hagi satisfet en cap moment.

Paral·lelament a aquest procés, es va seguir el núm. 1100263/2006 (i acumulat) entre el propietari de l'immoble i el contractista B, en el marc del qual aquesta darrera no va reclamar al comitent la referida quantitat pendent de 11.102,36 €, perquè no l'havia abonat a la subcontractista D (folis 1314 a 1317).

En conseqüència, s'ha de concloure que el propietari es va beneficiar dels treballs duts a terme pel subcontractista, mentre que aquest només va percebre una part del seu import del propi comitent, sense que el contractista B li hagués satisfet cap quantitat. Concorren, doncs, els requisits de l'acció directa basada en l'enriquiment injust del propietari de l'obra, de manera que s'ha de desestimar la manca de legitimació activa que invoca el recurrent.

En aquest sentit, resulta significatiu que la part de la factura que va ser satisfeta ho fos pel propi comitent al subcontractista, cosa que posa de relleu la manca d'intervenció del contractista B. I en el mateix sentit, resulten inoqües les alegacions del recurrent sobre el fet que l'agent no ha provat la manca de pagament de la resta de la factura, ja que es tracta d'un fet negatiu i, en conseqüència, és obvi que correspon al demandat acreditar que ha satisfet aquest import.

Per tot això, s'han de desestimar les alegacions del recurrent sobre la manca de legitimació activa de A SL.

Cinquè.- El recurrent dóna per reproduïdes a continuació les altres excepcions que va formular en la contestació a la demanda, sense ni tan sols enumerar-les. Com que l'objecte del recurs d'apel·lació és la *revisio prioris instantiae*, és necessari que el recurrent faci una crítica dels

arguments de la sentència impugnada. Com va dir la sentència d'aquesta Sala de 20 de gener de 2005:

“Aquesta Sala ha explicat en moltes resolucions que en el recurs d’apel·lació la part que recorre ha d’exposar les raons de la seva discrepància amb la Sentència de primera instància; que no és escaient limitar-se a reproduir els arguments adduïts amb anterioritat i ja analitzats i desestimats en aquella instància. I que si en comptes de contradir i de criticar la sentència, dediquen l’apel·lació a repetir allò que ja havien adduït, sense desvirtuar els fonaments desestimatoris de la resolució de l’anterior instància, desnaturalitzen l’essència del recurs d’apel·lació, el qual, en aquestes condicions, s’hauria de desestimar, com escaurà per fer en el cas”.

En qualsevol cas, la desestimació de l'excepció de manca de legitimació activa hauria de comportar necessàriament i en tot cas la correlativa de manca de legitimació passiva del defenent i també la de manca de litisconsorci passiu necessari, que resulten contradictòries amb l'admissibilitat de l'acció directa que s'ha raonat en els fonaments anteriors.

Sisè.- Quant als imports reclamats, ja s’ha exposat abans que el recurrent només havia abonat 7.488,98 € de la factura reclamada de 18.591,34 €, de manera que restava una quantitat pendent de 11.102,36 €.

Ara bé, el dictamen pericial practicat en les actuacions, després de confirmar que aquests treballs es van dur efectivament a terme, assenyala igualment l’existència de defectes en els treballs de reforma que va realitzar l’agent, que es quantifiquen en 5.594,32 €, que cal minorar de l’import reclamat.

El recurrent discuteix les conclusions d’aquest dictamen, fonamentalment en base a un altre informe elaborat a instància de part. Tanmateix, com fa la sentència apel·lada, s’ha de donar preferència a les conclusions aportades pel perit designat judicialment, pel caràcter imparcial i

contradictori d'aquest tipus de prova i, en conseqüència, procedeix desestimar aquest motiu d'impugnació.

Setè.- En darrer terme, el recurrent discuteix la condemna a abonar els interessos de demora des de la data de la contesta a la demanda. En aquest concret particular, cal tenir en compte que la sentència només ha estimat parcialment la reclamació formulada en la demanda, ja que, com s'ha exposat, s'ha deduït un important percentatge pels desperfectes que presentava l'obra.

En conseqüència, l'estimació merament parcial de la demanda ha de portar a l'aplicació del principi *in illiquidis non fit mora*, de manera que els interessos legals només es meriten des de la data de la sentència de primera instància que va fixar la quantitat líquida que havia de satisfer el demandat, i, en aquest sentit, procedeix estimar parcialment el recurs d'apel·lació.

Vuitè.- No procedeix fer un especial pronunciament sobre les costes causades en aquesta instància, per raó de l'estimació parcial del recurs, segons el principi que recull la Novel·la 82, cap. X.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, ha pres la següent

DECISIÓ

Primer.- Estimar parcialment el recurs d'apel·lació que interposa el Sr. MP contra la sentència dictada pel Tribunal unipersonal del Batlle el 9 de setembre de 2019, la qual es modifica en l'exclusiu sentit de que la quantitat a la qual es condemna a pagar al demandat meritarà interessos legals des de la data de la sentència de primera instància.

Segon.- No efectuar un especial pronunciament sobre les costes causades en aquesta instància.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-